

Gaelscoil Eoghain Uí Thuairisc **Beartas Frithbhulaíochta**

I gcomhréir le riachtanais an Acht Oideachais (Leas) 2000 agus na dtreoirínte faoi chód iompair a d'eisigh an Bord Náisiúnta um Leas Oideachais tá an beartas frithbhulaíochta seo a leanas glactha ag Bord Bainistíochta Ghaelscoil Eoghain Uí Thuairisc mar chuid de chód iompair iomlán na scoile. Géilleann an beartas go huile agus go hiomlán do riachtanais *Ghnásanna Frithbhulaíochta Bunscoile agus Iar-bhunscoile* a foilsíodh i Meán Fómhair 2013.

Aithníonn an Bord Bainistíochta a thromchúisí atá iompar bulaíochta agus a dhiúltaí a d'fhéadfadh a thionchar a bheith ar dhaltaí. Creideann comhphobal na scoile go mba chóir meas ar chách a chur chun cinn i gcónaí agus go mba chóir go mbeidh sé seo mar chroílár éatós na sochaí.

Múintear do na páistí go bhfuil an tsochaí déanta de réimse dhaoine atá éagsúil óna chéile, iad uile i dteideal ár measa, iad uile i dteideal go bpléifí leo le comhionannas agus é de cheart acu áit a ghlacadh sa tsochaí agus iad a bheith sona ina saoil. Ní féidir, dá réir, glacadh le bulaíocht ar bith ná le leatrom ar bith bunaithe ar na naoi bhforas mar chuid de reachtaíocht chomhionannais, mar atá inscne lena n-áirítear trasinscne, stádas sibhialta, stádas teaghlaigh, treoshuíomh gnéasach, reiligiún, aois, míchumas, cine nó ballraíocht den Lucht Siúil.

Geallann an scoil dá réir cloí leis na príomhphrionsabail dea-chleachtais seo a leanas agus iompar bulaíochta á chosc agus á chomhrac.

- Cultúr dearfach a bheith i réim sa scoil:

- (1) ina nglactar go fonnmhar le difríocht agus le héagsúlacht agus ina léirítear meas ar chuimsitheacht;
- (2) ina spreagtar daltaí chun iompar bulaíochta a nochtadh agus a phlé i dtimpeallacht neamhbhagrach; agus
- (3) ina gcuirtear caidreamh bunaithe ar mheas chun cinn ar fud phobal na scoile;
 - Ceannaireacht éifeachtach
 - Cur chuige scoile uile
 - Tuiscint i bpáirt faoin rud is bulaíocht ann agus faoin tionchar is féidir a bheith aige
 - Feidhmiú straitéisí oideachais agus coiscthe (lena n-áirítear bearta chun feasacht a mhúscailt)
- (1) a chothaíonn ionbhá, meas agus athléimneacht sna daltaí; agus
- (2) ina dtéitear i ngleic go sainráite le cibearbhulaíocht agus le bulaíocht bunaithe ar aitheantas, lena n-áirítear bulaíocht homafóbach agus trasfóbach ag an leibhéal cuí agus de réir mar a thagann cásanna chun cinn
 - Maoirseacht agus monatóireacht éifeachtach ar dhaltaí
 - Tacaíochtaí don fhoireann
 - Teagmhais bhulaíochta a thairfeadh agus a imscrúdú ar shlí chomhsheasmhach agus obair leantach a dhéanamh ina dtaobh (lena n-áirítear straitéisí aitheanta idirghabhála a úsáid); agus
 - Meastóireacht leanúnach ar a éifeachtaí atá an beartas frithbhulaíochta.

I gcomhréir le *Gnásanna Frithbhulaíochta Bunscoile agus Iar-bhunscoile* seo é an sainmhíniú ar bhulaíocht:

An rud a thuigtear le bulaíocht ná iompar diúltach neamhiarrtha, bíodh sé i bhfoirm iompar briathartha, síceolaíoch nó fisiciúil, a dhéanann duine aonair nó grúpa in aghaidh duine nó daoine eile, agus a dhéantar arís agus arís eile.

Áirítear na cineálacha iompair bhulaíochta seo a leanas ar an sainmhíniú ar bhulaíocht:

- duine a fhágáil as an áireamh d'aon ghnó, gabháil do chúlchaint mhailíseach agus do chineálacha eile caidrimh bhulaíochta idir dhaoine
- cibearbhulaíocht; agus
- bulaíocht bunaithe ar aitheantas, ar nós bulaíocht homafóbach, bulaíocht chiníoch, bulaíocht bunaithe ar bhallaíocht den Lucht Siúil agus bulaíocht ar dhuine faoi mhíchumas nó ar dhuine a bhfuil riachtanais speisialta oideachais aici/aige.

Ní chuimsíonn an sainmhíniú seo ar bhulaíocht teagmhais aonraithe nó teagmhais aon uaire d'iompar diúltach d'aon turas, lena n-áirítear téacsteachtairacht mhaslach nó goilliúnach aon uaire nó teachtaireachtaí príobháideacha eile agus ba cheart déileáil leo, mar is cuí, de réir chód iompair na scoile.

Ach, i bhfianaise an bheartais seo, is féidir féachaint ar theachtairacht, íomhá nó ráiteas poiblí goilliúnach aon uaire ar shuíomh Gréasáin líonra poiblí nó ar fhóram poiblí eile ar féidir an teachtaireacht, an íomhá nó an ráiteas sin a fheiceáil air agus/nó a bheith athráite ag daoine eile mar iompar bulaíochta.

Iompar diúltach nach n-áirítear sa sainmhíniú seo ar bhulaíocht, déileálfar leis de réir chód iompair na scoile.

Gheofar eolas breise ar na cineálacha éagsúla bulaíochta in Aguisín A de na *Gnásanna Frithbhulaíochta Bunscoile agus Iar-bhunscoile*.

Seo a leanas an múinteoir/na múinteoirí ábhartha a dhéanfaidh bulaíocht a imscrúdú agus a dhéileálfadh léi:

- An múinteoir ranga
- An príomhoide más gá

Seo a leanas na straitéisí oideachais agus coiscthe a bheidh in úsáid sa scoil, ag an leibhéal agus ag an rang ag a bhfuil siad oiriúnach

- Ar na cleachtas éifeachtacha tá bearta coiscthe agus bearta chun feasacht a mhúscailt mar gheall ar gach gné den bhulaíocht agus straitéisí chun cabhrú le daltaí dul i ngleic le fadhbanna de réir mar a thagann siad chun cinn. Ní mór féachaint chuige sna straitéisí sin go gcothaítear ionbhá, meas agus athléimneacht sna daltaí
- Féachaint le deiseanna a thabhairt do dhaltaí chun braistint dhearfach dá fhiúntas féin a chothú
- Ní mór do bhearta coiscthe agus múscailt feasachta déileáil go sainráite leis an gcibearbhulaíocht trí oideachas a chur ar na daltaí maidir le hiompar oiriúnach ar-líne, conas fanacht slán ó bhaol agus iad ar-líne
- Is féidir le múinteoirí tionchar a bheith acu ar mheoin i leith iompar bulaíochta i gcaoi dhearfach

- Tá roinnt comhphárteanna agus clár sa churaclam atá ábhartha maidir le bulaíocht a chosc agus meas ar éagsúlacht agus ar chuimsiú a chothú. Déantar foráil speisialta sa churaclam OSPS chun féachaint ar iompar bulaíochta agus ar na réimsí gaolmhara seo: muintearas agus imeascadh, cumarsáid, coimhlint, cairdeas, sábháilteacht phearsanta agus caidreamh. Clár scileanna sábháilteachta pearsanta a mhúintear i mbunscoileanna is ea an clár 'Fan Slán', a fhéachann le scileanna féinchosanta leanaí a mhéadú, lena n-áirítear a gcumas bulaíocht a aithint agus déileáil léi. Tá cláir oideachais shóisialta, shláinte agus oideachas meán eile ann ina bhféadfaí díriú ar fhadhb an iompair bhulaíochta. Tá roinnt cláracha sóisialta, sláinte agus oideachas meán eile a thugann treoir bhreise chun plé le hiompar bulaíochta.
- D'fhéadfaí an obair seo a leathnú trasna mórán gnéithe scoile eile m.sh. Ealaín, Dráma, Teagasc Reiligiúin agus Corp Oideachas. Is féidir comhoibriú agus fionnraíocht ghrúpa a chur chun cinn tré spóirt fhoirne agus tré ábhair phraicticiúla chomh maith.
- Tugann gníomhachtaí spóirt ach go háirithe deiseanna faoi leith chun a léiriú conas déileáil le hionsaitheacht maidir lena threorú agus a choimeád faoi smacht. Cuirtear traenáil CLG, rugbaí agus cluichí foirne eile ar fáil do roinnt ranganna ó ghrúpaí seachtaracha agus bíonn roinnt múinteoirí bainteach le traenáil na bhfoirne CLG freisin.

Seo a leanas straitéisí na scoile chun iompar bulaíochta a imscrúdú, chun obair leantach a dhéanamh ina dtaobh agus chun iompar bulaíochta a thairdeadh mar aon leis na straitéisí idirghabhála bunaithe a úsáidfidh an scoil chun déileáil le cásanna d'iompar bulaíochta:

Is í an phríomhaidhm a bheidh ag an múinteoir ábhartha agus bulaíocht á imscrúdú aici/aige ná aghaidh a thabhairt ar aon cheist is gá a réiteach agus an gaol idir na páirtithe i dtrácht a chur ar ais mar a bhí sé an oiread is indéanta sin (seachas milleán a chur).

(i) Agus imscrúdú ar bhulaíocht á dhéanamh, nó nuair a bhítear ag déileáil le bulaíocht, feidhmeoidh an múinteoir a breithiúnas gairmiúil chun a chinneadh cibé an ndearnadh bulaíocht agus conas ab fhearr déileáil leis an bhfadhb.

(ii) Ní mór don mhúinteoir ábhartha gach tuairisc, lena n-áirítear tuairiscí gan ainm, a imscrúdú agus déileáil leo. Ar an tsli sin beidh níos mó muiníne ag daltaí gur fiú bulaíocht a thuairisciú. Tá sé ríthábhachtach an mhuinín sin a chothú i measc na ndaltaí. Ba cheart é a rá go soiléir leis na daltaí nach ag insint scéalta atá siad nuair a thuairiscíonn siad teagmhais bhulaíochta ach á n-iompar féin ar shlí fhreagrach.

(iii) Ní mór an fhoireann neamhtheagaisc – rúnaithe, cúntóirí riachtanas speisialta, airígh, glantóirí – a spreagadh chun aon teagmhas d'iompar bulaíochta a fheiceann siad, nó a luaitear leo, a thuairisciú don mhúinteoir ábhartha.

(iv) Ní mór do thuismitheoirí agus do dhaltaí comhoibriú le haon imscrúdú agus cabhrú leis an scoil aon cheist bhulaíochta a réiteach agus an caidreamh a bhíodh idir na páirtithe atá bainteach leis an mbulaíocht a chur ar ais mar a bhí sé, a mhéad is indéanta sin.

(v) Tá sé ríthábhachtach go mbeadh tuiscint ar gach duine atá bainteach leis (lena n-áirítear gach grúpa daltaí agus thuismitheoirí) ar an gcur chuige thuas ón gcéad lá.

(vi) Ba cheart cur chuige réidh, fadhbréitigh, neamhmhothúchánach a bheith ag múinteoirí agus iad ag déileáil le líomhaintí d'iompar bulaíochta a thuairiscíonn daltaí, baill foirne nó thuismitheoirí dóibh.

(vii) Déanfar imscrúdú i leith bulaíochta sa rang más oiriúnach ach uaireanta is fearr teagmhais a imscrúdú lasmuigh den seomra ranga chun príobháideacht gach duine atá bainteach leis a chosaint.

(viii) Ba cheart gach agallamh a dhéanamh go hógair ag féachaint do chearta gach dalta i dtrácht. D'fhéadfadh daltaí nach bhfuil baint dhíreach acu leis an mbulaíocht eolas úsáideach a sholáthar in agallamh mar sin.

(ix) Agus anailís á déanamh ar theagmhais d'iompar bulaíochta, ba cheart don mhúinteoir ábhartha freagraí a lorg ar na ceisteanna céard, cá háit, cathain, cén duine nó cé na daoine, agus cad chuige? Ba cheart na ceisteanna sin a chur go ciúin síochánta, chun sampla a thabhairt den tslí le déileáil le coimhlint go héifeachtach neamhionsaitheach.

(x) Má bhíonn grúpa i gceist, ba cheart agallamh a chur ar gach duine den ghrúpa ina nduine agus ina nduine i dtús báire. Ba cheart labhairt leis an ngrúpa ar fad ina dhiaidh sin. Ag an gcruinniú grúpa, ba cheart a iarraidh ar gach ball cúntas a thabhairt den méid a chonaic sé/sí le bheith cinnte go gcloiseann an grúpa ar fad cúntais a chéile.

(xi) Ba cheart tacú le gach ball sa ghrúpa i bhfianaise na mbrúnna a d'fhéadfadh baill eile sa ghrúpa a chur orthu tar éis an agallaimh leis an múinteoir.

(xii) I gcás ina gcinneann an múinteoir ábhartha go raibh dalta ag gabháil d'iompar bulaíochta, ba cheart é a chur ar a súile nó ar a shúile di nó dó go soiléir gur sháraigh sí nó sé beartas frithbhulaíochta na scoile agus ba cheart iarrachtaí a dhéanamh chun go bhféachfadh sí nó sé ar an scéal ó thaobh an dalta a bhfuil an bhulaíocht á dhéanamh air nó uirthi (Cleachtas Aisiríoch mar atá leagtha i gCód Iompraíochta na scoile).

(xiii) D'fhéadfadh sé a bheith oiriúnach nó cabhrach iarraidh ar na daoine a bhí bainteach leis an teagmhas a gcúntas ar an teagmhas a scríobh síos.

(xiv) I gcásanna ina gcinneann an múinteoir ábhartha go ndearnadh bulaíocht, ba cheart teagmháil a dhéanamh, a luaithe is féidir, le tuismitheoirí na páirtithe i dtrácht chun iad a chur ar an eolas faoin scéal agus na bearta a dhéanfar a mhíniú dóibh. Ba cheart go dtabharfadh an scoil deis phlé do na tuismitheoirí ar shlí ina bhféadfaí bearta na scoile agus an tacaíocht do na daltaí a athneartú nó a mhéadú.

(xv) Ní mór é a bheith soiléir don uile dhuine atá bainteach leis (gach grúpa daltaí agus tuismitheoirí) in aon chás ina mbíonn gá le smachtú, gur ceist phríobháideach í idir an dalta atá á smachtú, a tuismitheoirí nó a thuismitheoirí agus an scoil.

(xvi) Ba cheart cruinnithe breise leis na páirtithe i dtrácht a shocrú chun iarracht a dhéanamh iad a thabhairt le chéile níos faide anonn má bhíonn an dalta a ndearnadh an bhulaíocht uirthi nó air sásta leis sin.

(xvii) D'fhéadfaí cruinniú breise a shocrú le tuismitheoirí na bpáistí a bhí bainteach leis tar éis tréimhse oiriúnach ama chun deimhin a dhéanamh de go bhfuil réiteach sásúil leis an scéal.

(xviii) I gcás nach bhfuil tuismitheoir sásta go ndearna an scoil deileáil leis an gcás bulaíochta de réir na ngnásanna seo, ba chóir iad a stiúriú, más oiriúnach, chuig gnásanna gearánta na scoile.

(xix) I gcás go bhfuil tuismitheoir tar éis dul trí ghnásanna gearánta na scoile agus iad fós mí-shásta, ní mór don scoil a chur in iúl dóibh go bhfuil sé de cheart acu gearán a dhéanamh chuig an tOmbudsman do Leanáí.

TAIFEADADH: Ní mór nótaí agus tuairisciú ar iompar bulaíochta a chlárú agus an teimpléad chun iompar bulaíochta á úsáid (Aguisín B). Ní mór gach cúntas a choiméad de réir Reachtaíocht Chosaint Sonraíochta. Cloífidh gnásanna cláraithe agus tuairisce na scoile leis na nithe seo a leanas:

- (i) Cé nach mór don mhúinteoir ábhartha gach tuairisc, lena n-áirítear tuairiscí gan ainm, a imscrúdú agus déileáil leo, bainfidh an múinteoir ábhartha feidhm as a breithiúnas gairmiúil maidir leis na cúntais ar chóir a choiméad de na tuairiscí seo, na beartais a úsáideadh agus aon phlé a bhí ann leis na páirtithe a bhain leis an gcás maidir leis.
- (ii) I gcásanna ina gcinneann an múinteoir ábhartha go ndearnadh bulaíocht, ní mór don mhúinteoir ábhartha cúntais oiriúnacha scríofa a choiméad a chabhróidh lena (h)iarrachtaí chun an fhadhb a réiteach agus, an gaol idir na páirtithe i dtrácht a chur ar ais mar a bhí sé an oiread is indéanta sin.
- (iii) Ní mór don mhúinteoir ábhartha an teimpléad taifeadadh Aguisín B a úsáid chun an t-iompar bulaíochta a chlárú. Tá an teimpléad seo ar fáil ar Fhreastalaí (Server) na scoile.

Tá clár tacaíochta scoile iomláine i bhfeidhm chun tacaíocht a chur ar fáil dóibh siúd a raibh tionchar ag an mbulaíocht orthu. Toisc gur ceist fíor chasta é iompar bulaíochta, níl aon bheartas nó cur chuige amháin a oibreoidh i ngach cás. Dá bhrí sin, is féidir leas a bhaint as éagsúlacht chur chuige agus stráitéisí idirghabhála, ina measc, moladh do thuismitheoirí comhairle bhreise a lorg ar ghníomhaireachtaí oiriúnacha seachtaracha chun breis tacaíochta a chur ar fáil do na daltaí agus a gclann más oiriúnach.

3. Mairseacht agus Monatóireacht Éifeachtach ar Dhaltaí

Deimhníonn an Bord Bainistíochta go bhfuil beartais agus cleachtais chúí mhairseachta agus monatóireachta i bhfeidhm chun iompar bulaíochta a chosc agus chun déileáil leis agus chun idirghabháil luath a éascú más féidir.

Ghlac an Bord Bainistíochta an beartas seo an 27/01/2014 agus déanfar athbhreithniú bliantúil air.

Tá an beartas seo ar fáil do phearsanra na scoile, foilsíodh é ar shuíomh Gréasáin na scoile agus do Choiste na gCairde. Cuirfear cóip den bheartas seo ar fáil don Roinn agus do phátrún na scoile má iarrtar é.

Sínithe: _____
(Cathaoirleach an Bhoird Bhainistíochta)

Síniú: _____
(Príomhoide)

Dáta: 29/02/2016

Dáta: 29/02/2016

Dáta an chéad athbhreithnithe eile: **Earrach 2017**